

Як Петрусь на Місяць літав та кого зі собою в дорогу брав

Бассевіц Герт

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

У дитячій кімнаті

Одного гоного вечора вікно виявилось відчиненим, і останній із роду Дзумків з розгону залетів у дитячу кімнату саме в той момент, коли товстуха Міля вкладала у ліжечка братика і сестричку: Петрика й Ганну-Лізу. Петрусь, тільки-но почувши гудіння хруща, звичайно, відразу ж кинувся на лови. На щастя, Міля рішуче заборонила ганяти за хрущем, інакше наш пан Дзумко втрапив би у неабияку халепу. Не можна сказати, що Міля відрізнялась особливою любов'ю до комашиного світу. Та ні, радше навпаки. Просто вона була дещо глухуватою, не почула дзижчання хруща, тому вирішила, що Петрик знову вирішив показитися та «це трішечки» поганяти лише в сорочечці кімнатою. Ситуація складалася для хрущика загрозливою і вкрай несприятливою, тому, незважаючи на те що варенухи було спожито чимало, мужність пана Дзумка відразу мов вітром здуло. Тож він удався до здавна перевіреного виверту хрущів: коли настає небезпека, відразу прикидатися мертвим. Тому Дзумко хляпнувся на штангу гардини і, вдаючи здохляка, почав пильно стежити за подіями. Міля, після того, як, долаючи чималий спротив, таки повклала обох шалапутів, кожного у своє ліжечко, пішла, причинивши за собою двері. Петрик з Ганнусею вмиє, звісно, завели тиху, але жваву розмову про хрущів. А це була очевидна ознака того, що все може завершитися для пана Дзумка вельми кепсько!

У хрущика шалено закалатало серце, коли Петрик нараз тихесенько зісковзнув з ліжечка та вирушив на пошуки непроханого гостя сам, бо Ганнусі було трішечки лячно і вона залишилася лежати, накрившись ковдрою так, що лишень оченята виблискували.

І хоча дітки, видається, були зовсім не злими, а навіть трішечки хорошими, на людську доброту покладатися не варто, залишався

твердо переконаним пан Дзумкó, бо не забував історію, котра трапилася з його прапрадідом.

Проте нині був таки щасливий для хрущика день, бо коли Петрик уже добрів у пошуках до вікна з розсунутими на боки гардинами, тобто ситуація стала вкрай загрозовою для Дзумка́, до кімнати зайшла матуся. Шусть! І малюк умить опинився знову в ліжечку. Обое діток поскладали долоньки та прочитали молитву на ніч. Після цього ненька заспівала їм колискову. Це була знаменита балада про хрущика. Ось про що йшлося в ній:

Має хрущик-молодець крилечка брунатні,

Зум-зум-дзум,

Черевце і ніжок шість, і живе у хаті,

Зум-зум-дзум.

Якось він заснув удень і побачив диво:

Зум-зум-дзум,

Що земля насправді пишна і красива,

Зум-зум-дзум.

Місяць, зорі та ліси, океани, скелі,

Зум-зум-дзум,

І краї чужинські всі — дивні та веселі,

Зум-зум-дзум.

Хрущик наш наплічник склав,

Зум-зум-дзум,

І у світ помандрував,

Зум-зум-дзум.

Довго світом він блудив,

Зум-зум-дзум,

Шосту ніжку загубив,

Зум-зум-дзум.

Залишилось тільки п'ять,

Зум-зум-дзум,

Дуже важко так літять,
Зум-зум-дзум.
Плаче хрущик, та умить
Зум-зум-дзум,
Вже на Місяць він летить,
Зум-зум-дзум.
Вітер віє до біди,
Зум-зум-дзум,
Не пуска його туди,
Зум-зум-дзум.
Впав у непроглядний ліс,
Зум-зум-дзум,
Під листочок він заліз,
Зум-зум-дзум.
Годі світом вже блукати,
Зум-зум-дзум,
Краще міцно-міцно спати,
Зум-зум-дзум.
Прийшов Піскосій у ліс,
Зум-зум-дзум, зум-зум-дзум,
У торбинці сон приніс,
Зум-зум-дзум.

«Ну й дивина», — чудувався на штанзі гардини пан Дзумкó. Виявляється, і люди знають цю прадавню пісню! Почуте ще раз переконало його, що хрущі надзвичайно знамениті в усьому світі, тож йому аж перестало бути лячно. Коли дітки заснули й матуся пішла, хрущик зібрався з духом і тихесенько-тихесенько поліз по гардині долів. Діставшись так до підлоги, пан Дзумкó взявся оглядати людську оселю.

Хрущик уважно роздивлявся довкола і навіть старанно принохувався: ляльковий будиночок, коник-гойдалка, пухнаста

овечка, іграшкові солдатики та усілякі книжечки з барвистими малюнками — ось і все, що тут можна було знайти! Це ж нудота яка, нічогісінько такого, що могло б стати у пригоді! У ляльковому будиночкові, правда, побачив розгорнуту цукерку, але що з того? Цукерка, тьху, ну хіба це їжа! Пан Дзумко навіть уявити не міг, як таке можна їсти. Крім цукерки, у плетених кошичках прямо на підлозі лежали яблука. Матуся залишила їх діткам на сніданок, щоби посмакували, коли добре виспляться. Хрущик осудливо покивав головою: «Як можна їсти яблука?» Не міг він цього збагнути. Від них же так сильно животик болить! Він, Дзумко, спробував колись і досі жаліє. Хрущик їв лише салат, і то була, як вважав, дуже аристократична їжа. «Сміхота, та й годі! — подумав пан Дзумко. — Яка усіляка всячина людям до смаку».

Становище, в якому опинився пан Дзумко, було й справді напругу пов'язане з відсутністю у нього дружини. Бо якби вона була жила, то таких чортів йому дала б, що хрущик десятою дорогою обминав би ту кляту веселуху. Дзумко крекотав, колихався то наліво, то направо й виглядав на плесі підлоги, немов човник, він крутився дзигою, докладаючи чималих зусиль. І його старання не були марними: зрештою пересунувся до ніжки столу та, вчепившись за неї, таки зіп'явся на ноги. Але ж і вимастився, ковзаючи по підлозі! Його гарненька брунаста жилетка цілком забруднилася, з неї повідлітали геть усі гудзики, а в одному місці вона репнулася по шву і тепер світилася чималою діркою.

Таки добре, що з хрущиком не було дружиноньки і вона не бачила його теперішнього жалюгідного вигляду. Розхристаний Дзумко видряпався по ніжці на стіл, на мить завмер на ньому, щоби придумати, чим би то зараз убити час, позаяк довкола нема нічогісінько цікавого. Нічого путнього на гадку не спадало, а з кепським настроєм треба було щось таки робити, тому Дзумко вийняв скрипоньку і загравав на ній веселий танок хрущиків,

виспівуючи:

Раз-два, ага-га,
В кашку гепнулась нога,
Бовть-бульк, ось тобі й на!
Сіли хрущики у коло,
Примовляють:
«А-на-на»,
То регочуть, то сміються,
За животики беруться.
Шу-бовсть, ха-ха-ха!
Потім три-чотири-п'ять, —
Треба мусі вилізати!
Бо на слоїку сиділа,
Та донизу полетіла,
Бовть-бульк, а-на-на,
Шу-бовсть, га-га-га!
Стала мокра та гидка.
Всі на муху — зирк — бридку
Та гидують, тьху-тьху-тьху...
П'ять-шість-потім сім
Танцювати треба всім;
Гоп-гоп, тра-ля-ля, —
Танці-шманці, ве-сіл-ля!
Всі за лапки узялися
І в таночку повелися...

Пан Дзумко́ так розпалився, так завзято пританцьовував, приспівував і хвацько водив смичком по струнах, аж геть забув, що він не на крислатому каштані у себе в садку. Але з переляку завмер на місці, почувши голосний дитячий сміх: розбуджені його піснею Петрик та Ганнуса вже давненько спостерігали за ним і, зрештою, не змогли втриматися від сміху, коли жучок почав гатити гопака на

їхньому столикові, весело підстрибуючи й дригаючи лапками. Ситуація вкотре стала загрозливою та небезпечною, і пан Дзумко вже, було, гримнув додолу, вдаючи мертвого, але діти так заразливо сміялися, так заливалися, що хрущик не втримався, пирхнув раз, другий і врешті-решт теж розреготався, аж за боки взявся. Вдавати мертвого вже не мало жодного сенсу, бо що то за мертвий, який гігоче так, що аж за боки тримається?

Тому пан Дзумко звівся, відклав скрипоньку вбік, обсмикнув чорно-білу жилетку, сьак-так вирівняв різьки-вусики на голові, а потім, уклонившись, відрекомендувався: «Пан Дзумко, до ваших послуг». Дітки були суперово вихованими, тож, плеснувши босими ніжками до підлоги, зіскочили з ліжечок і, як годиться, також відрекомендувалися: Петрик вклонився, а Ганнуса навіть присіла в поклони, як і треба у кніксені. Після швидкого завершення офіційної частини діти стали страшенно допитливими: вони, бігаючи навколо столу, роздивлялися пана Дзумка з усіх боків, легенько торкалися його пальчиками, висловлювали захоплення срібною скрипонькою і, звичайно, засипали його запитаннями, бо хотіли знати все-все-все.

Від усього того біготіння-тупотіння довкруз, запитань, котрі сипалися, а він ще не встиг відповісти навіть на попереднє: про цвіркуна Тирлик-Тіліка і про дружину, яку склювала захланна курка, панові Дзумку аж млосно зробилося. Нараз Петрусь зауважив, що в хрущика — лише п'ять ніжок. Хлопчик дуже добре знав, скільки лапок має бути у кожного хруща, котрий себе поважає, тому і спитав.

Ось так настав той, справді величний для останнього з роду Дзумків момент. Двоє хороших діток питались у нього про ніжку. Багато сотень років його предки, його пращури чекали, коли таке станеться, і багато з них були прибиті тапочкою або чимось іншим, що потрапляло під руку. І ось тепер, тепер!

У нього перехопило подих, почорніло в очах, а крильця аж затріпотіли. Ще трішечки, й пан Дзумко́ зовсім неудавано, а по-справжньому беркицьнувся б на спину і втратив би свідомість. Проте хрущик зібрав усю свою волю докупи, глибоко вдихнув, вите́р спітніле чоло одноразовою хустинкою з липового листочка (завжди носив такі хустинки в кишені жилетки) і втаємничено мовив, не забувши надати лицю відповідного вигляду: «Відповідаючи на ваше питання, маю зазначити, що історія ця як сумна, так і, водночас, надзвичайно дивовижна!»

Відповідь хруща, безумовно, справила бажаний для нього вплив, ото́ж дітки захотіли почути всю історію від початку й до кінця. Для цього вони метнулися, принесли три ослінчики й розсілися наступним чином: пан Дзумко́ посередині, а Петрусь і Ганнуса відповідно ліворуч та праворуч, упритул до нього. На якусь мить у кімнаті запанувала абсолютна тиша, і тому все навкруги набуло таємничого вигляду, картину доповнював величезний жовтий повновидий Місяць, що заглядав через квіти у вазонах на підвіконні. Тишу порушив дзиґотливим голосом пан Дзумко́, котрий неголосно, урочисто та повільно розповідав уже відому нам історію про ніжку на берізці, Фею Зоряної Ночі — Красу Срібну Косу та Лихого Місячного Хлописька. Діти сиділи, ні пари з уст, тільки зачудовано слухали оповідь. А історія була й справді дивовижною та сповненою таємниць!

Діти відчули себе дуже дивно, коли пан Дзумко́ завершив оповідь і по черзі глянув на обох вибалушеними оченятами, сповненими сліз. Петруся оповідь хруща дуже вразила, а Ганнуса навіть трішечки розплакалася та почала витирати слізки мереженням рукавом нічної сорочки. Петрусь перший заспокоївся, бо відповів за себе та сестричку водночас. Він, мовляв, разом із Ганнусею не проти дістати хрущикові ніжку з Місяця, але ця планета, так якось оповів татусь, дуже далеко від нас. Де́сь там, високо-високо вгорі. І

для того, хто не вміє чи не може літати, туди ніяк не дістатися.

Ганнуса знала про Місяць набагато менше від Петруся. Проте вона була також глибоко переконана, що Місяць дуже високо, цілком можливо, навіть вище від комина на маківці даху їхнього будинку, тож, якщо не вмієш літати, то падати звідтіля буде дуже високо, можна понабивати собі добрячих гуль та синців. Тому вона боялася пробувати полетіти до тієї, як каже Петрусь, плавети. Через це Ганнуса почувалася ніяково і була геть збентеженою.

Пан Дзунко запевнив обох, що дістатися до Місяця, як би там його не називали, не так уже й проблематично. Головне те, що діти мають бажання допомогти, і це вже добре. А якщо вони справді твердо переконані у своєму бажанні, то він запросто може навчити їх літати. Його думки цілком обґрунтовані, про це чітко — білим чорнилом на зеленому листкові — написано в історії роду Дзунків. Проте все, що там є, він і без читання знає, бо вивчив напам'ять. Хрущ радо, наскільки це могли його лапки, обняв обох діток та сказав, що у нього вони дуже швидко навчатися літати. Їм просто треба бути трішечки уважними й не пропустити нічого з того, що він показуватиме. Можете уявити як радісно відреагували Петрик і Ганнуса на пропозицію хруща навчитися літати!

Дітлахи почали голосно сміятися й шалено підстрибувати, розмахуючи, немов крилами, широкими рукавами сорочечок. Проте часу на пустощі зовсім не було, якщо вони, звичайно, зібралися злітати на Місяць та скоренько, до ранку, щоб ніхто не хвилювався, повернутись. Отож грубась хрущик прибрав відповідну для науки польотів позу і взявся повчати. «Увага, дивіться на мене», — сказав він, приклав до шиї скрипоньку, спер на неї підборіддя і заграв, примовляючи у такт:

Ліва ніжка — права ніжка,

Скік-скок, раз у раз

Ліва–права, і ще раз!